

REPUBLIKA HRVATSKA
OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA
SKUPŠTINA

Materijal za sjednicu

**INFORMACIJA O PROVEDBI
PROJEKTA "SUSTAVNO
GOSPODARENJE ENERGIJOM U
GRADOVIMA I ŽUPANIJAMA U
REPUBLICI HRVATSKOJ"**

*Materijal pripremljen u
Agenciji za razvoj
Osječko-baranjske županije*

Osijek, veljače 2011.

INFORMACIJA O PROVEDBI PROJEKTA "SUSTAVNO GOSPODARENJE ENERGIJOM U GRADOVIMA I ŽUPANIJAMA U REPUBLICI HRVATSKOJ"

1. UVOD

Kod donošenja raznih investicijskih rješenja i argumentiranja stavova često se spominje riječ energetska učinkovitost. Ona je danas često predmet strateških dokumenata, a gotovo neizostavna kod pripreme projekata vezanih uz energetiku. Energetska učinkovitost može se definirati kao pružanje jednake kvalitete usluge uz manju potrošnju energije. Kako bi odredili smjernice koje će voditi ka uspješnom gospodarskom i energetskom razvitku Osječko-baranjske županije poštujući pri tome zakonske odrednice i načela zaštite okoliša, potrebno je definirati jasni cilj prema kojem treba ići u narednom razdoblju po pitanju jačanja opće svijesti o racionalnom trošenju energije i energetske učinkovitosti na razni javnog i gospodarskih sektora te osobne potrošnje.

Zakon o učinkovitom korištenju energije u neposrednoj potrošnji ("Narodne novine" broj 152/08.) energetska efikasnost definira kao odnos između utroška energije i ostvarenog učinka u uslugama, dobrima ili energiji. Briga o energetske učinkovitosti ili efikasnosti zakonska je obveza javnog sektora, uključujući županije, gradove i općine, koji troše znatna sredstva na energiju i energente (električna energija, toplinska energija, prirodni plin, loživo ulje, ogrjevno drvo i druga goriva), ali i vodu.

Projekt Sustavno gospodarenje energijom u gradovima i županijama u Republici Hrvatskoj (Projekt SGE) dio je većeg šireg projekta Poticanje energetske efikasnosti u Hrvatskoj. Projekt SGE provode Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva i Program Ujedinjenih naroda za razvoj (UNDP) u Hrvatskoj uz potporu Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost te Globalnog fonda za okoliš. Projekt SGE je usmjeren na zgrade u vlasništvu jedinica lokalne i regionalne samouprave, dok su prema građanstvu i uslužnom sektoru usmjerene druge aktivnosti.

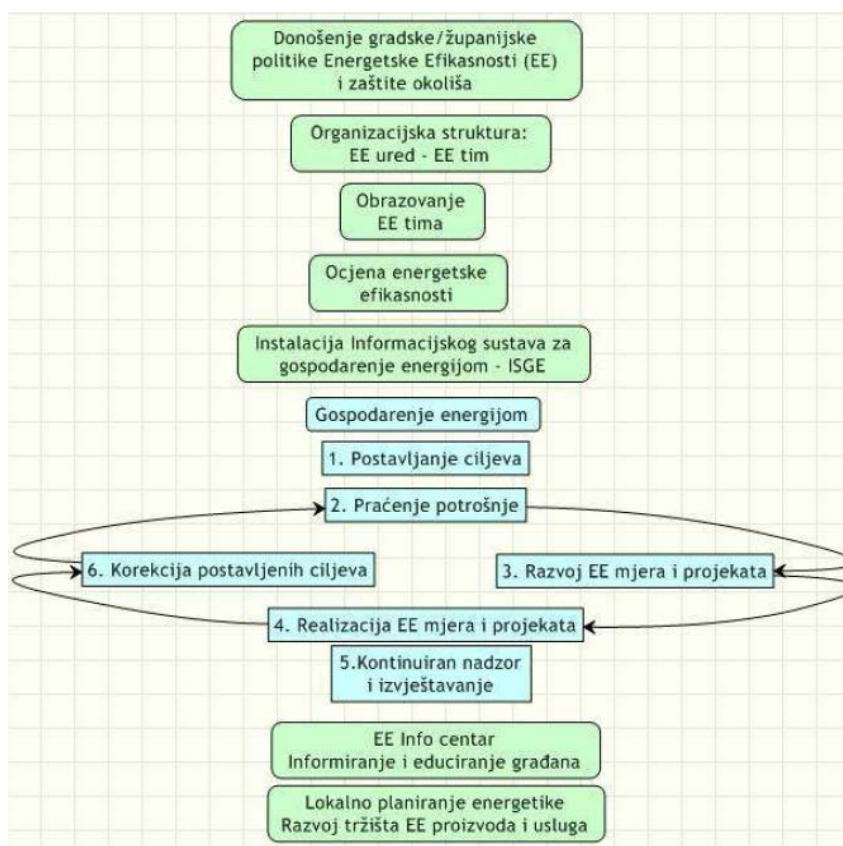
Osječko-baranjska županija napravila je prvi korak ka uvođenju sustavnog gospodarenja energijom potpisivanjem Energetske povelje - deklaracije predstavnika lokalne i područne samouprave kojim se iskazuje svjesnost i politička volja o potrebi gospodarenja energijom na lokalnoj razini, brizi o zaštiti okoliša te racionalnom gospodarenju resursima na dobrobit lokalne zajednice i svih građana. Poglavarstvo Osječko-baranjske županije je na 86. sjednici održanoj 14. ožujka 2008. godine donijelo "Zaključak o prihvaćanju teksta Energetske povelje u okviru projekta sustavno gospodarenje energijom u gradovima i županijama (SGE) u Republici Hrvatskoj" (klasa: 310-02/08-01/1, urbroj: 2158/1-01-04-08-2).

Također na 89. sjednici održanoj 11. travnja 2008. godine Poglavarstvo Osječko-baranjske županije donijelo je Zaključak o prihvaćanju Pisma namjere o suradnji Programa Ujedinjenih naroda za razvoj (UNDP) i Osječko-baranjske županije u projektu "Sustavno gospodarenje energijom u gradovima i županijama (SGE) u Republici Hrvatskoj" (klasa: 303-01/08-01/1, urbroj: 2158/1-01-04-08-2). Pismo namjere je dokument kojim je Županija usuglasila suradnju sa UNDP-om i u kojem je definiran opseg i trajanje projekta, aktivnosti i obveze te koraci potrebni za realizaciju.

Kako bi izradili kvalitetan plan te donijeli potrebne odluke, moramo poznavati stvarnu energetska situaciju u Županiji. S ciljem zaštite prirodnih resursa naše Županije te smanjenja troškova energenata koji zauzimaju visoku stavku u proračunu započeli smo s provedbom navedenog Projekta. Naime, u 2008. godini iz Proračuna Osječko-baranjske županije za energiju isplaćeno je 22.927.456 kuna, a za komunalne usluge isplaćeno je 5.170.422, u 2009. godini za energiju potrošeno je 24.122.977 kuna, za komunalne usluge 5.931.852 kune, dok je u 2010. godini isplaćeno 23.555.838 kuna za energiju i 5.563.561 za komunalne usluge.

Županija provodi prema Projektu propisane korake koji su prikazani na Slici 1.

Slika 1. Koraci Projekta SGE

Izvor: *Sustavno gospodarenje energijom (SGE) u gradovima i županijama, Prilog 2, Opis projekta, prosinac 2007. godine*

Glavni je cilj programa SGE razviti i primijeniti model kontinuiranog i sustavnog gospodarenja energijom u zgradama u vlasništvu Županije odnosno objektima kojima Županija plaća troškove energenata. Rezultat ove aktivnosti je smanjenje potrošnje energije u zgradama te sustavno gospodarenje tim resursima na lokalnoj i regionalnoj razini.

Budući da želimo potrošnju energije svesti na najmanju moguću mjeru, krenuli smo s uspostavom registra zgrada u vlasništvu Županije i prikupljanjem podataka o tim zgradama. Kako bi počeli sustavno primjenjivati mjere energetske efikasnosti, potrebno je izraditi studije tj. energetske preglede objekata koji će dati prijedlog mjera za poboljšanje energetske efikasnosti, iznos potrebnih investicija, kao i rok povrata investicije.

Pod okriljem SGE projekta izrađen je Informacijski sustav gospodarenja energijom - ISGE putem kojeg se on-line redovito unose podaci o potrošnji i time prati potrošnja vode i energenata u 335 objekata ustanova nad kojima Županija ima osnivačka prava. U suradnji s UNDP-om članovi energetske (EE) tima nadziru i prate tjednu i mjesečna potrošnja energenata i vode. Župan je 26. siječnja 2010. godine donio Rješenje o osnivanju energetske tima. Članovi tima odslušali su predavanja u trajanju od tri tjedna i uspješno položili završni ispit za energetske savjetnike te stekli potrebna znanja o gospodarenju energijom.

Kako bi kvalitetno osposobili korisnike organizirali smo radionice za ravnatelje i tehničko osoblje gdje smo proveli edukaciju korisnika za svaki pojedini objekt kako bi im olakšali korištenje Informacijskim sustavom za gospodarenje energijom (ISGE). Putem ISGE kontinuirano on-line pratimo potrošnju energije na mjesečnoj razini i imamo sveobuhvatan uvid u potrošnju u svim objektima. Svakom korisniku koji redovito unosi podatke dodijeljena je korisnička šifra kojom može pristupiti sustavu.

Sustavno gospodariti energijom znači:

1. Pratiti potrošnju energije na unaprijed definiran način tako da u svakom trenutku znamo: gdje trošimo energiju, koje energente trošimo, koliko energije trošimo i koliko to plaćamo te kako trošimo energiju.
2. Analizirati i obrađivati prikupljene podatke s ciljem definiranja i praćenja indikatora potrošnje, postavljanjem mjerljivih ciljeva poboljšanja energetske učinkovitosti, uspoređivati iskazane indikatore potrošnje energije s postavljenim ciljevima te interpretacija rezultata.
3. Razvijati i predlagati projekte poboljšanja energetske učinkovitosti.

U svrhu povećanja energetske učinkovitosti u zgradama važno je provesti sljedeće mjere:

- informirati javnost o važnosti energetske učinkovitosti,
- podržavati i poticati istraživanje i razvoj iz ovog područja, te
- upoznati tržište s mjerama energetske učinkovitosti i djelovanja u cilju povećanja udjela energetski učinkovitih materijala, uređaja, elemenata i sustava dostupnih na tržištu.

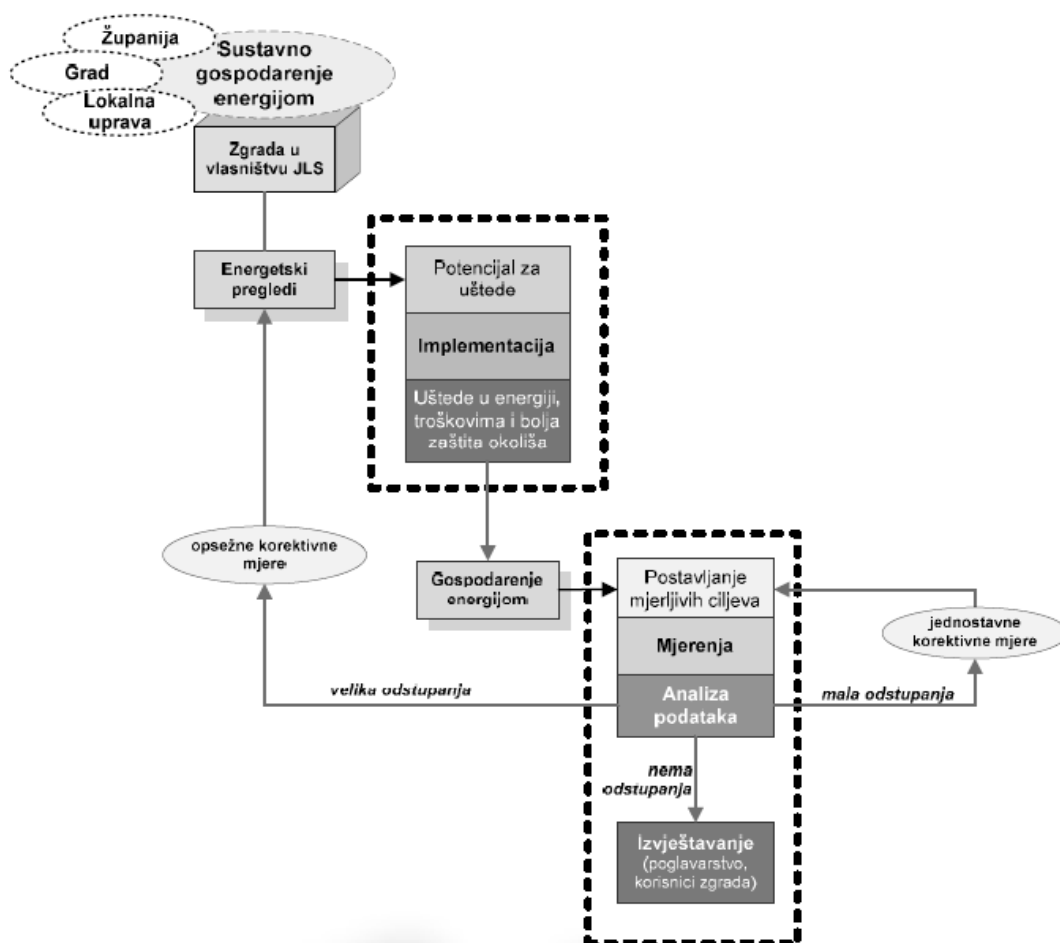
2. ULOGA OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE U OSTVARIVANJU ENERGETSKE UČINKOVITOSTI

Osječko-baranjska županija prijavila je u rujnu 2010. godine na Natječaj za korištenje sredstava Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost radi financiranja programa i projekata u području energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije, dva projekta što je i najviše bilo dozvoljeno ovim natječajem. Radi se o projektu "Uvođenje prirodnog plina kao energenta, termoregulacija sustava grijanja te zamjena dotrajale stolarije Doma za starije i nemoćne osobe Beli Manastir" ukupne vrijednosti u iznosu od 1.417.191 kune te projektu "Poboljšanje energetske učinkovitosti zgrade Gimnazije Beli Manastir" ukupne vrijednosti u iznosu od 1.350.687 kuna.

Jednako tako Osječko-baranjska županija potpomogla je u pripremi i izradi potrebne dokumentacije za još 20 javnih objekata koji se nalaze na području posebne državne skrbi u Osječko-baranjskoj županiji. Glede zamjene odnosno rekonstrukcije novog sustava grijanja (lož ulje koje treba zamijeniti sa prirodnim plinom) prijavljeno je 18 škola te 2 zdravstvene ustanove, dok je za promjenu građevinske stolarije prijavljeno 16 škola te 2 zdravstvene ustanove. Ukupna vrijednost prijavljenih projekata iznosi 19.612.376 kn. Prijavljeno je i 9 škola za energetski pregled (u iznosu od 76.001,70 kn).

Slika 2. prikazuje plan koji Osječko-baranjska županija treba provoditi kako bi uspješno gospodarila energijom prema Projektu.

Slika 2. Plan provedbe aktivnosti u svrhu postizanja energetske učinkovitosti na području Županije.

Izvor: *Sustavno gospodarenje energijom (SGE) u gradovima i županijama, Prilog 2, Opis projekta, prosinac 2007. godine*

Osječko-baranjska županija u prosincu 2010. godine otvorila je Info galeriju za energetske efikasnosti (EE info galerija), koja se nalazi u Agenciji za razvoj Osječko-baranjske županije, Stjepana radića 4, Osijek. EE info galerija je funkcionalna i sadržajna cjelina, te se iz tog razloga sastoji od informativnih plakata, info-edukacijski brošura te prilagođenih komunikacijskih sustava u sklopu kojih su izloženi informativni B1 plakati.

Građani na ovom mjestu mogu dobiti savjete o toplinskoj izolaciji, smještaju kuće, adaptaciji stare kuće, smjernice za pravilno zagrijavanje prostora, primjeni solarnih kolektora, hlađenju prostora, energetskej efikasnoj rasvjeti i uštedi pri svakodnevnom korištenju kućanskih uređaja a sve u svrhu povećanja energetske efikasnosti.

Osječko-baranjska županija je u suradnji sa Gradom Osijekom otvorila Info centar energetske efikasnosti, tzv. EE info centar koji je smješten u pasivnoj solarnoj zgradi, Donjodravaska obala 49, Osijek. EE info centar grada Osijeka specifičan je i jedinstveni centar jer se nalazi u pasivnoj solarnoj zgradi koja je primjer dobre prakse u gradnji energetskej održivih objekata. Projektirana je i izgrađena kao objekt koji se zagrijava i sunčevom energijom, a sustavno se oprema prezentacijskim modelima i opremom koja demonstrira korištenje obnovljivih izvora energije i energetskej efikasnost u zgradama. Kuća površine 500 m² sagrađena je kao demo objekt, čija je jedna etaža namijenjena isključivo prezentaciji obnovljivih izvora energije i energetskej efikasnosti. Prikazani su primjeri solarne pasivne gradnje, skladišta topline u kamenu, dva tipa toplinskih pumpi, energetskej efikasni zidovi i prozori, fotonaponske elektrane, vjetrenjače, solarni kolektori, rekuperacije zraka i ostala energetskej efikasna oprema. Sva oprema je u funkciji, a u objektu se mogu vidjeti i presjeci energetskej efikasni zidova i krova.

3. ZAKLJUČAK

Kvalitetno upravljanje energentima zahtijeva znatne investicije. Veliki su zahtjevi prema državnim institucijama koje moraju koordinirano i predano stvarati i unaprjeđivati uvjete koji će privlačiti domaći i inozemni kapital kako bi sudjelovao u realizaciji potrebnih ulaganja u energetske sektor. Za ovu posebnu vrstu ulaganja poticajni uvjeti mogu se stvoriti kombinacijom povoljnih općih gospodarskih uvjeta i specifičnih uvjeta koji proizlaze iz važnosti energije za gospodarstvo i stanovništvo.

Investicijske odluke na planu iskorištenja energenata imaju dugoročne posljedice stoga je planiranje u energetici od osobite važnosti. Provođenjem različitih metoda energetske učinkovitosti u zgradama mogu se postići značajne uštede svih tipova energije.

Sukladno odredbama Zakona o učinkovitom korištenju energije u neposrednoj potrošnji ("Narodne novine" broj 152/08.) svaka županija u Republici Hrvatskoj obvezna je izraditi Plan energetske učinkovitosti u neposrednoj potrošnji energije i Program energetske učinkovitosti u neposrednoj potrošnji energije županije.

Odredbama Zakona o učinkovitom korištenju energije u neposrednoj potrošnji utvrđeno je da je Plan energetske učinkovitosti planski dokument za vrijeme od jedne godine kojim se utvrđuje provedba politike poboljšanja energetske učinkovitosti na području županije. U Zakonu je propisan i način donošenja Plana energetske učinkovitosti, na način da isti predlaže izvršno tijelo, a donosi ga predstavničko tijelo županije. Sukladno članku 10. Zakona o učinkovitom korištenju energije u neposrednoj potrošnji, Plan energetske učinkovitosti treba biti usklađen s Programom energetske učinkovitosti.

Županija je dužna do kraja veljače tekuće godine dostaviti Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva i Fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitosti Plan energetske učinkovitosti, dok je do kraja rujna tekuće godine dužna dostaviti Program energetske učinkovitosti također Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva i Fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitosti koji se izrađuje za razdoblje od tri godine. Plan energetske učinkovitosti i Program energetske učinkovitosti je u fazi izradi.

Briga o energetske učinkovitosti zakonska je obveza javnog sektora, uključujući županije, gradove i općine, koji troše znatna sredstva na energiju i energente (električna energija, toplinska energija, prirodni plin, loživo ulje, ogrjevno drvo i druga goriva) i vodu.

Za realizaciju mjera iz područja energetske učinkovitosti bit će potrebno osigurati u narednom razdoblju financijska sredstva kako Županijskim proračunom tako i mogućim drugim izvorima financiranja. Tu se prije svega misli na pretpristupne fondove EU, koji će svojim natječajima podržavati ovakve oblike projekata.